

hariari tiraka

ALFONSO MARTINEZ LIZARDUIKOA

Euskal Zibilizazioa liburuaren
egilea

«Kontrakoak baino aldeko gehiago ditu liburuak»

Lehen argitaraldiko aleak
agortu dira dagoeneko.

■ **Gizakia euskal-akitaniar
lur eremuan egin zen
taxuzko kulturaren jabe,
zure liburuan diozunez.**

Hiru datu zientifiko hartu
ditut kontuan: arkeologikoa,
linguistikoa eta genetikoa.
Datu horiek kontuan hartuta
egindako mapa eremu horre-
tan egokitzan da, eta garai
hartaraino irits gaitzeko.

■ **Zure liburuaren kontrako
hainbat kritika kaleratu
da espainiar zein euskal
komunikabideetan.**

Kritikak iritzi pertsonalak
izan dira oro har, subjektibo-
ak. Hala ere, gehiago izan dira
aldeko iritziak. Kontra jarri
direnak gutxiengo dira,
Espainia inperialistako orde-
zkarriak eta Madrilekin bat egi-
ten duten euskaldunak.
Lehendabiziko kasuan,
argudiorik gabeko irainak
egin dituzte. Datu objektibo
zientifikoaren gainean euskal
hipotesi propio bat eraiki dai-
tekeela ikusi dute, euskal
zibilizazioa izan zela, eta gure
herriak entea baduela geroari
begira bereizkuntzak egin
ahal izateko. Bigarrenek, bel-
durra diote Euskal Herritik
berezko eredu bat sortzeari,
nire ustez.

■ **Sortu duzun hipotesia era-
bat berria da.**

Hori da liburuaren gauza
garrantzitsuena, gauzak begi-
ratzeko bestelako ikuspuntua
sortu duela. Datu objektibo-
ekin sortutako egitura sinesga-
rri batzuk dira hipotesiak,
ikerketak lerroak. Alde horre-
tatik oso pozik nago, eztabai-
da handia sortu delako. Jen-
de asko ari da irakurtzen libu-
rua, eta talde batzuk lanean
ari dira ikerketak zehatza goak
egiteko.

Ainhara Zuazabeitia
DONOSTIA

iritziak

zuzendaritari

OHARRA: Iritzi ezberdinek tokia izan dezaten, ez da komeni
makina idatzitako 15 lerro baino luzeago idaztea gutun
hauetan. Idatzi duenaren izena, telefonoa, helbidea eta NA-
Nen zenbakia agertu beharko dira. Laburtu behar izanez ge-
ro, zuzendaritzak bere esku du horretarako eskubidea. Erda-
raz iristen diren gutunak ez dira argitaratuko. Gutunak faxez,
posta arruntez edo posta elektronikoz bidal daitezke (helbide
elektronikoa: egunkaria@jalgi.com).

Zorionak presoiei

✍ Gudariok, borrokariok, gezurraren suaro-
tzek isiltzen ahalegintzen diren ezdarriak,
kartzelarekin askatasunaren artisauen eskola egi-
ten aritzen zareten arren, ziegetako gau ekaizsue-
tako denbora beltzak garbitzen lagunduko dizuegu
eta, EKHIk betetzen duen baso nabarrak zabaldu
inperioak ezeztatzen dizkigun eskubideez eta zeuon
askatasunaz betetzeko. Askatasunean eta Euskal
Herri subiranoan laster elkar besarkatuko dugune-
ko eguna arte eta, zorionak negu eta urtatsen eto-
rrean Euskal Preso Politiko guztioi, batez ere Elias,
Igone eta Juan Pablori eta, nola ez hiri, Txotxe.

● **Juan Antonio Goienetxea**
BERMEO (BIZKAIA)

Euskaldunok ezin pozik egon

✍ Harira zuzen-zuzenean joanez, esanen dut
hitz egin nahi dudala azken buruz buruko pi-
lota txapelketaren finalari buruz. Deus baino lehen
eman nahi dizkiot nire zorionik handienak Ruben
Belokiri, eta adorea eskaini Patxi Eugiri gogoia bizi-
tzeko.

Hau esandakoan, eta goiburuak dioenez, adiera-
zi nahi dut munduko euskaldunok ez dugula arrazoi
gehiegirik pozik egoteko, pilotaren gai honi dagokio-
nez. Eta zergatik? Begira, bada, Asegarce enpresak
eta ETBk ez dute elkar ulertu, eta azkenean, TVEk
eman zuen finalaren partidua zuzen, eta berak
soil-soilik, erdaraz, jakinal!

Finalaren aurreko egunetan, komunikabide asko-
kok honako hau zioten: «Azkenean euskal herritarrek
ikusi ahalko dute finaleko partidua!». Oso ongi. Eta
orain nik galdetzen dut: «Eta, non gelditzen da per-
tsona pilotazale euskaldunen hizkuntz eskubidea,
e?». Izan ere, final hori ikusi nahi izan zuten euskal-
dunek ez zuten aukerarik izan hizkuntza hautatzeko
era normalizatu batean; edo gaztelaniaz edo bat ere
ez. Badakit, beti gelditzen da beste baliabide bat, tele-
bistari ahotsa kendu eta Euskadi Irratian entzun,
baina berriz diot, hori ez da jokabide normalizatu,
eta modu horretan, gehienetan bezalaxe, erdaldunak
ateratzen dira irabazle eta euskaldunak, aldiz, gal-
tzaile. «Inperioak» beti zanpatzen ditu bere menpeko-

ak. Beraz, bada, berriz ere «suspentsioa» eman behar-
ko diegu Asegarce, Aspe eta ETBri.

Baina badaude gauza gehiago oraindik. Alde bate-
tik, Asegarce enpresak dio pilota-kirolari eman behar
zitzaiola bultzada handia eta mundu osora hedatu
behar zela. Ederki, baina zer pilota mota zabaldu
nahi ote dute mundu osora, euskal pilota ala «Espai-
niako pilota»? Orain arte, behintzat, nahiz eta Ase-
garce enpresari euskaldun asko dagoen, euskara-
ren eta euskal kulturaren alde ez dute deus ere egin.

Bestetik, lehenbailehen «Espainiako Txapelketa»
bihurtu beharko litzateke «Euskal Herriko Txapelke-
ta», eta txapeletan berreskuratu beharko liriteke
euskal hitzak eta inskripzioak, bestela irrigarriegi
gerta daiteke nahaste-borraste hau guztia.

Bukatzeko, azken ideia bat azpimarratu nahi dut,
alegia, Patxi Eugi, Ruben Beloki eta abar, txapeldun
gertatu direnean, zoritxarrez ez diete aukerarik emate-
n euskal komunikabideei beraiekin euskaraz ari-
tzeko. Ea, noiz animatzen diren benetan euskara
ikastera. Gazteak dira, sasoiaren daude, eta oraindik
froga dezakete Antton Maiz bezain euskaldunak dire-
la.

● **Xanti Begiristain**
IRUÑEA

Euskaldun ehizan

✍ Madrilén jazotakoa goiz zein belu etortekoa
zan. Espainiagaitik hil behar izan dabe eus-
kal semea, euskal herritarra. Euskal umeari gorroto
handia, sakona, zaharra deusoe han.

Haize baltzari eragin eta erabili izan deusoe, ur-
teetan, gizaldietan, gurata eta jakinaren ganean,
maisuriko. *A por ellos*-koek ondo be ondo dakie hori.
Euskaldunari deusoen gorroto historiko zaharra
biztu baino ez dabe egin, behin eta barriz. Eta hori
guk be ondo be ondo badakigu. Xenofoboak izan di-
ra beti. Xenofoboak dira orain. Ez dabe inoiz eta ezin
dabe, orain be, euskalduna euskaldun ikusi. Lagun
hurkoaren nortasunagazko «tolerantzia» intoleran-
tzia, azken baten. Horregaitik garbitu behar dabe
euskalduna. Espainiagaitik euskal semea hil daben
lez. Hori *A por ellos*-koek ondo be ondo badakie. Eta
hori berberori da, hatan be, batzuk eta besteen, he-
mengo eta hangoen arteko aldea.

Euskalduna, euskal herritarra ehizan egin gu-
ran ibili dira. Baita lortu egin be. Honetan familiak
esandakoakaz bat nator bete-bete. Beioake he-
metik hildakoren familiari eta lagunei besarkadarik
beroena.

● **Iniaki Martiartu**
BAKIO (BIZKAIA)

seiko urrea

Andres Urrutia

bat, urtean zehar jaso dugun
mesede baten trukeordaina
emateko.

Pagaburua ere, emateko modukoa izaten
zen lehena gabon inguruan, antzinako base-
rri bizimoduan. Orduantxe zetozen baserri-
tarrak kalera, jabeek urteko errenta pagatze-
ko asmotan. Egun, gizarte hau erabat tekno-
logiko bihurtu eta, oiloak eta kapiok esku-
tik eskura ekarri beharrean, Interneten bi-
dezko ordainketak gauzatzen dira.

Argi, zarata, trafiko eta jendarteko harat-
honata igaro ondoren, betiko bizimodua
beste behin ere gureganatzen dugun horre-
tan, erkaketak egin eta seguru asko, lehe-
nengo puntura etorriko gara, hots, datorren
urtean harri berean oztoporik egingo ez du-
gulako uste oso horretara.

Harri edo osin, zulo nahiz horma, heldu
den urtearen leku berean zangotrabatzerik
ez egitekotan, oraingo damutze ez da nahi-
koa izango. Gizaki garbatuak gogo eta fede-
onez beterik egon arren, asmakuntza ederrik
beharko du betikoari, berriz ere, ihes egite-
kotan.

Gabonak; horra hor, ez-ohiko zuhaitz

kontu, txanpan hotsa eta opari piloak. Beha-
rrezkoa ere bai, nonbait, gizakiari halako al-
diak etortzea, abiada hartu eta abiadura be-
tean ibili, norabideak zertu nahian.

Zergintza horretan, zeresanik ez, luze,
aparte eta urrun daudenentzat gomuta laz-
tana. Oroit gara, urtero legez, noizbait ezagu-
tu eta gure bizitzaren aldikada labur nahiz
luzetxoagoan bidaide izan ditugun horiez.

Zozketaren zozketaz, dagoeneko gauza
jakinak —eta ahaztuak— dira guretzat zoria-
ren gainbeherak. Agian, errege bueltan edo,
ostera ere halako bidezidorretan mentura-
tzeko tenorean izan gaitzeko.

Artean, esan dezagun, molda dezagun
gurea. Jakina, urruneko intxaurrak hama-
lau, gerturatu eta lau.

Biziki erreplikatuak dizkigute, ia-ia asper-
tu arte, andrazko eder, gizonezko zoragarri
eta Papa Noel direlakoan irudi ohiak. Etxean,
ostera, Olentzero zein ume Jesus nagusiak.
Aparteko intxaurrak baino, bertan bertoko-
ak, alegia, intxaur-saltsa gozoa euskaldu-
non dastagarri.

Egin dezagun apustua: gabon zorion-
tsuak eta intxaur-saltsa ugaria!

EL PAIS

EDITORIALA
1998ko abenduak 23

Indultua orain

Auzitegi Nagusiko Bigarren
Salak, Mareyren sententziaren
ondoren bi bloketan banatu eta
gero, berriro irizpide bateratua
lortu du, eta Barrionuevo eta
Veraren indultua eskatu du.
Txosten horrek askatasunera
hurbiltzen ditu bi horiek, zigo-
rra 10 urtetik 40 hilabetera jais-
tean hirugarren gradua esku-
ratu ahal dutelako. Auzitegi
Nagusiaren txostenak nahikoa
oinarri juridiko ematen dio
Gobernuari zigorra bi heren
gutxitzeko. Alabaina, behingoz
indultu osoa ematea egokiago
litzateke.

(...)Vera eta Barrionuevori
leporatzen dizkioten delituak
oraindik preskribitu gabe dau-
den arren, duela 15 urte gerta-
tutako egintzetan oinarritzen
dira, eta badira 10 urte GAL
desagertu eta mehatxu izateari
utzi ziola.

(...)Konparaketak egitea
gustuko dutenek jakin behar
lukete ETA oraindik existitzen
dela; duela hiru hilabetetik
hona inor hil ez badu ere,
oraindik komandoak prest
ditu, eta Jarraiko infanteriak
PPko zinegotziak intimidatzen
jarraitzen du. Eta, hala ere,
hainbat indultu neurritik hitz egi-
ten ari dira zenbait. Eta ez zaie
damu kolektiborik eskatu.

(...)Espainiako bizi politiko-
ak normaltasuna berreskura-
tzeko modurik badago: Gober-
nuak Vera eta Barrionuevori
indultua eman diezaiela orain.